

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	15 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Hatszáz hasábozók garmond sor vagy annak tere 3 kr. Bayegdi minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppel Alajos (Wollzeile 22.) Hasenstein et Volger (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Hasenstein és Volger hirdetés közv. rodáj Braun Ede hirdetőnyitá gyűnköské, József ut. 10. sz. 1 emelet

Nyitási díjak: garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. utolsó negyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:

Félévre	8 frt
Negyedévre	4
Egy óra	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólított könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet” kiadója.

Az osztrák budget.

Budapest, oct. 23.

(A.) Ama benső viszonyánál, ama közjogi kapcsolánál fogva, mely a monarchia két fele között a törvény értelmében főáll, Ausztria állapotaira is folytonos figyelemmel kell lennünk. Oda át a Laythán tul most ül össze a birodalmi törvényhozás, hogy rendes őszi, illetőleg téli sessiójának munkáit elintézte. Az első feladat a költségvetés megszavazása lesz s az osztrák kormány sietett is idevágó előirányzatait már az első ülésen a parlament elé juttatni. A szokásos pénzügyminiszteri expozé sem maradt el s de. Pretis ur igen kimerítő szóbeli nyilatkozatokkal világított meg terveit és különféle előterjesztését. Tiszta lón tehát Ausztria pénzügyi helyzete, a mint az jelenleg s a legközelebbi időben alakulni fog.

Egészben véve a helyzetet valami kedvezőnek épen nem mondhatni s sok tekintetben nagyon hasonlít Magyarországhoz. Az osztrák pénzügyminiszter 1873 óta szintén deficitet dolgozik, sőt ez a hiány igen jelentékeny. A deficit 1876-ra huszonöt millióra van előirányozva, sőt az egész összeg, mely jövőre rendkívüli és pedig részint az illetékek emelésével, de különösen kölcsön útján lesz fedezendő, egészben véve harminczkilenc millióra rug.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az

ÖREG UR VÉDENCZEI.

REGÉNY

két kötetben.

Írta:

Flygare Carlén Emilia.

Második kötet.

XII.

A viszontlátás.

(Vége)
Mindnyájan hallgattak; csak Mannerstedt lépett közelebb az ágyhoz. — Kedves jó atyám — szólt halkan, vizsgaszemeit az aggrá függesztve. — Egy ohajtást merészkedtünk kitalálni, melyről azt hittük, hogy befészkelte magát szívébe. Ezért csak nem haragszik reánk? — Ah most már tudom mi az — viszonzá az öreg ur s legbensőbb meglepődés mosolya játszadozott halvány ajkai körül. — Isten áldjon meg gyermekek azon örömet, melyet nekem ez által okozatok! Hívd be őket! Róza gyorsan kinyitotta az ajtót s intett

Ez a helyzet természetesen nem valami elragadtató, de egy tekintetben mégis összehasonlíthatatlanul kedvezőbb Magyarországnál.

Az osztrák pénzügyminiszter rendelkezik a deficit fedezéséhez szükséges eszközökkel. 1869-ben az osztrák törvényhozás fölhatalmazta a kormányt, hogy a deficit fedezése céljából évenként ugyanannyi új rentet bocsáthat ki, a milyen összeg amez évben a régi államadósságból törlesztetik. 1868-tól 1873-ig azonban nem volt deficit; az államjövödelmek minden emelés nélkül fokozódtak és pedig olyan mérvben, hogy teljesen fedezték a kiadásokat. 1873-ig tehát az osztrák pénzügyminiszterek nem érvényesítették az új rent kibocsátás jogát, hanem évenként annyi rentepapírt tettek félre, a milyen összeget a régi adósságból törleszthettek. Öt éven át ilyen módon egész tekintélyes tartaléktöke gyűlt tehát össze az osztrák állampénztárakban.

Ez a töke azután a bekövetkezett rossz időkben az osztrák ministereknek kitűnő szolgálatot tön. Midőn 1874-ben a deficit újra beköszöntött, az elébb visszastartott rentepapír tömeget értékesítették s így fedezték a szükségletet. A belőlök kifolyó összegekből egyenlítették ki a hiányt s még a jövő évre is nem csekély összeg maradt e célra. Az 1876-ki deficitből nyolcz millió ezen rente maradékból fog törlesztetni.

Ilyen könnyen Magyarország nem szabadulhat a deficitől s folyton új meg új terhes kisegítő eszközökhöz kénytelen folyamodni. Ugy látszik azonban, hogy Ausztria jövőre szintén nem oly könnyedén fog e bajjal elbánhatni. A tartaléktöke kihasználva, a kiadások folyton emelkednek, még a rendes budget is hiányt mutat s így nem valószínű, hogy Ausztriában nem sokára az ultima ratio, az adóemelés eszköze fognak szorulni. A kormány már most elővette a rég halogatott adóreformot s noha ma még nem adóemelés, hanem csak igazságosabb és célszerűbb adószervezet létesítését szándékozza, igen valószínű, hogy az adóreform ottan is adóemeléssel fog végződni. A bélyeg és illetékek már a jövő évben emelteknek s a többi adók terén nem sokára hihetőleg szintén követni fogják ez irányt.

Igy tehát az osztrákoknak egyáltalán nincs okuk Magyarországra valami lenézéssel pillantani. Az ő államháztartásuk is nélküli ama rendet, melynek hiányát Magyarországnak oly annyira szeméretik. Igaz, hogy Ausztria roppant segédeszközökkel rendelkezik minden irányban. De ebből nem az következik, hogy

a várakozóknak, hogy lépjenek közelebb. Vallinder bevezette vagy inkább vitte jegyesét az öreg ur ágya elé.

Mélyen meghatva a szeretett öreg megpillantásakor, sirva rogyott le, Hilda ennek ágya mellé.

— Nem ugygyermek! — szólt Ling tanár s igyekezett gyenge, bágyadt hangjának némi szilárdságot adni, míg szemében könnyűt morzsolt szét. — Az öreg Lingnek is csak el kell költözni egyszer e földről. Így ni, most nézz reám szépen! Hisz oly szépen virágzol, mint egy rózsaszál kedves Hildán; ez tehát a te vélegényed? Üdvözöllek, szívemből üdvözöllek mindkettőtök! Az öreg ur tekintete kedvtellessel pihent Wallinder nemes alakján. Ez mélyen hajolt le az öreg tanár kezére s meghatottan nyomta reá ajkait.

— Nos gyermekek, hogy intéztétek el, hogy nekem ez örömet megszerezhessek? — kérde végre az öreg Ling, kérd tekintetét vetve a körülállókra.

— Hát bizony legelőbb is Mannerstedt-tel s Ferdinánddal ültünk tanácsot, kedves jó nagybácsi — kezdé Róza — s azután mind a hárman levelet írtunk Hildának és Wallindernek, kik örömmel fogadták indítványunkat s csakhamar beleegyeztek s ezt annyival könnyebben végre is leheté hajtani, mivel különben is jövő hónapban megtartották volna öks esküvőjüket. Wallinder azonnal ki is hirdette magát! Hivatalársai közül az egyik magára vállalta távolléte alatt ellátni tisztelt helyette és most itt vannak mindketten, hogy velünk egy napon szeretett nagybátyánk sze-

Az ÉRTÉKESBB CIKKEK DIÁZATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

odaát esélyesebben, sikeresebben gazdálkodnak, mint Magyarországon; hanem egyszerűen csak az, hogy Ausztria könnyebben tudja bajait orvosolni, mint mi. Ez azonban nem a jelenlegi államférfiak, hanem egy régi közgazdasági politika természetes következménye. E politika évszázadok óta Ausztria gyarmatává tette hazánkat s így a mi rovásunkra teremtette meg az osztrákok gazdasági erejét. Most e politika ideje lejárt s Magyarország jobban fog anyagi érdekeiről gondoskodni, mint eddig tévé.

— A pénzügyi bizottság oct. 23-iki ülésében Zsedényi Ede elnöke és Ordódy P. jegyzője mellett az általános jövedelemadó-javaslat tárgyalását folytatta. A kormány részéről jelen volt Szél pénzügyminiszter.

A 3. § b) alpontjánál a miniszter a házostályadónak 10-szeres összegét 12-szeresre kívánja emelni, ha a kereseti adó 9-szeres helyett 8-szorosan vétetik. Molnár György az emelést túlságosnak tartja, mert 40 forintig a személyes kereseti adó sem esik el, és éppen a legszegényebb osztályok házádoja emelteknek 31 1/2%-kal. Továbbá a kereseti adónál is a különböz adózók elkülönítését kívánja, már az 1875-diki törvényben osztályozva vannak ezek és nem tartja helyesnek, hogy mind egyenlően rovassanak meg a pótdával. A haszonbérlek, mézásokok stb. különbözölge rovatnak meg, biztos alapon; de a honoratior osztálynál nincs biztos alap.

Hegedűs S. osztozik Molnár nézetében, de kívánja, hogy legalább a harmadik ne terheltsék oly súlyosan, mint a többi. Szükségesnek tartja még a kereseti adó osztályainak elkülönítését, legalább az új adónál, úgy, hogy az iparos, kereskedő és honoratior osztály régi adója ne egyenlő számokkal szoroztassék és erre vetessék ki az új adó.

A pénzügyminiszter a kereseti adó alá tartozók osztályozását nem tartja kinyithetőnek, mert a régi törvényben is csak a minimális tételek végett vannak osztályozva. A kereseti adót ha osztályozni akarnák, mindig újabb nehezségekbe ütköznének. Vagy a házostályadónál kell emelni, vagy a 11. §-nál nem kell a 20 krt elengedni s ekkor a házostályadónál a 10-szeres megmarad.

A bizottság a miniszter nyilatkozatát helyeselve, a házostályadóra nézve a szerkezet megmarad.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok s társulatokra nézve a bizottság elhatározza, hogy az adó 5-szörös, a tőkekamat-adó 6-szörös és a kereseti adó (5. pont) 8-szorosan vétetik fel.

mei előtt szenteltessenek fel egy új boldogság- és nyugalom-teljes életpályára.

— Hisz te egész rohamosan haladsz elő elbeszéléseidben, kedves gyermekem — viszonzá az öreg ur s Vallinder és Hilda felé fordulva folytató — félek, hogy e reám nézve oly boldog óra, nektek sok bajt okozott.

Mit szóltak hozzá fivérem és sógornóm, ők természetesen nem jöhettek el?

— Nem tudtak volna otthon maradni — felelt Hilda könnytel szeméihez emelve a nagybácsi kezét. Nekik is el kellé jönni, hogy jelen legyenek gyermekök örömmünnepe s még inkább azért, hogy egy nyájas szót halljanak azon ajkáról, melyek oly sok időn át zárva voltak számukra, de melyek most bizonyonnyal szíves üdvözléssel fogják megnyugtanni a megszűről érkezettek.

Ling tanár felemelkedett kissé fekhelyéről — Hol vannak? — szólt ellágyult hangon.

— Testvérem, Armin, hol vagy?

Az ajtó ujjalag felnyílt s a két fivér egymás karjaiban nyugodott. Borgensköld asszony reszketve állt meg az ágyféjénél, míg Hilda nagybátyja feléhez hajolva halkan sugá „a mama! Ekkor a beteg kinyújtá kezét sógornője felé s halk, de érthető hangon mondá: Eliza bocsáss meg; igen szígiórvoltam! E szavak a meghasonlott szívekben ismét helyreállíták a békés egyetértést s testvéri érzelmeket.

Az esküvő előtti napon a beteg már annyira el volt gyengülve, hogy az orvos is alig remélé, hogy a bekövetkező ünnepélyessé-

Wahrmann a kereseti adó IV. osztályánál csekélyli az adót az ezen adó alá esőknél, a mennyiben ez alól fel nem mentettek, ha illetményük 6000-et meg nem haladja az adó 20-szorosa, ha meghaladja, az egész fizetés vetessék az adó alapjául, erre vetessék 3 és fél % adó.

A pénzügyminiszter ezt igen nagy progressivitásnak tartja, mely által 50—80 százalékkal növekednek a hivatalnokok adója; ugy is fizetésük után az utolsó garasig adóznak. Talán lehet 5-szörös helyett 6-szorosan venni, de feljebb nem.

Kerkapoly szerint a fix fizetések most is elegendő meg vannak adóztatva.

Wahrmann kiszámítja, hogy magánember, ha sokat eltítok is jövedelméből, mégis többet fizet, mint az állandó fizetéses. Molnár ár színtén emelést kíván a IV. osztálynál. A pénzügyminiszternek csekély felemelés ellen nincs kifogása.

Kerkapoly mint a szabad keresetnél, a 8-szorost indítványozza.

A bizottság többsége a 10-szerest fogadja el.

A 4-ik §-nál, mely szerint a jövedelemből levonandó az adó s a bekelezett tőkeösszeg évi kamatja, Csengery kéri, hogy az adóhatalékok folytán betáblázott kincstári követeléseknek is megadassék-e ezen praemium? — Széll miniszter sem akarta ezt s ezért vett fel „adósságokat.“ Azonban nem ellenzi, hogy az helyesebben formuláztassék. — A bizottság e formulázással a ministert bizván meg, elfogadja a §-t.

Az 5-dik § a) pontjánál, mely a föld- vagy házbiroknál az adóköteles jövedelemről szól, Wahrmann indítványára megoldatuk „a mennyiben az előbbi bírtokos az adót meg nem fizette volna“ szavakkal. A b) pontnál, a haszonhajtó foglalkozásoknál Wahrmann a „várható“ jövedelmet tartja complicáló felvételnek, mert az üzlet kezdete sok áldozattal jár s előre az adót kivetni nem lehet.

A pénzügyminiszter hivatkozik arra, hogy hivatalnokok, gazda, általában mindenki fizeti ezt s ekeke sem lehet kivenni alóla.

Wahrmann azt kéri, hogy a haszonhajtó foglalkozásnál legalább csak „a f. év 3-ik osztályu kereset-adó 8-szoros“ összege vetessék az év folytán kezdő üzletekre.

A bizottság ezt elfogadja. Ugyszintén elfogadtatik a 6. §. A 7. §-nál Somssich indítványára az utolsóelőtti sorba következő pótlék vétetik fel: „ha az illető kötvény több ingatlanra van bekebelezve, vagy annak évi kamata a lekötözött minden ingatlanok összes jövedelméből vonandó, mely esetben a jövedelmi pótdó kivétele mindezen ingatlanokra né-

get, melyet maga rendezett annyi előszeretettel, életben megérhesse.“ Ez okon Borgensköld hadnagy kérdezte bátyjától, ha ne ténnek-e át a szertartást még azon délutánra, de Ling tanár fejét csendesen rázva, megtagadott minden legkisebb változtatást a már egyszer megállapított tervén. A matkapárok mind körülte voltak gyülekezve s versenyeztek egymás közt, kitalálni s azonnal betölteni minden legkisebb ohajtát. Valamennyi védenőre szelid mosolylyal tekintett, de e mosoly még bensőbbé vált akkor, ha Róza könnytel szeméihez nézett. Wallinderhez, így szólt: süttögő hangon: Ön egy derék nőt kap kedves rokon. Valódi erély lakik abban a lányban! Oly szelidnek néz ki, azt gondolná az ember viaszként hajlítható, de szíve acél, jelleme szilárd mint a vas. Ön próbára tettem őt s a próbát derekasan kiállotta és pedig oly körülmények közt, midőn a legtöbbben közöttük ingadoztak volna.

Jól ismerem becsét s hiven megőrzöm a kincset, melyet az ur keze reám bízott — válaszolt Wallinder, hálásan szorítva meg az öreg tanár kezét, a jegyesére mondott dícséretért.

— Jól ismerem becsét s hiven megőrzöm a kincset, melyet az ur keze reám bízott — válaszolt Wallinder, hálásan szorítva meg az öreg tanár kezét, a jegyesére mondott dícséretért.

ve azon községben történik, melyben az általános összeírás szerint rendes lakását tartja. Ezzel Wahrmann indítványának elég van tévé.

Szontagh-kérdésre a pénzügyminiszter jelenti, hogy azért az adó ott fizetendő, ahol a törzsadó.

Wahrmann tulságos szígiórvnak tartja azt, hogy az adós hitelezője nevét, lakását, kölvényének keltét stb. is kell hogy bejelentse.

A pénzügyminiszter megjegyzi, hogy mindenki tudja hitelezőjének nevét és tartozása keltét.

Csengery felhozza, hogy nem minden esetben lehetséges ez, mert pl. a hitelintézet zaloglevél tulajdonosát nem tudja az illető s a hitelintézet csak közvetítő.

A pénzügyminiszter azon megnyugtatót adja, hogy az utasításnál erre figyelemmel lesz. Fődolgoz az, hogy a tőketulajdonos meg legyen adóztatva, ez pedig a módja az illetőt kitűndi.

A bizottság a szöveget megtartja.

Kerkapoly a jelzaloglag biztosított követelésre történő felülkebelezést is le akarja vonni. Csengery megjegyzi, hogy felülkebelezések többnyire fictivek vagy per tárgyai. Kerkapoly azt kívánja, hogy a felülkebelező külön fizessen. Wahrmann azt tartja, hogy ha a gyökadónál nem történt provisio, itó nem történhetik. A pénzügyminiszter felolvassa a törvényt, mely a levonást megengedi, miben Kerkapoly megnyugszik.

A 8. §. elfogadtatik. A 9. §. végéhez a következő szavak pótlóltatnak: „a törvényhatósági és községi pótlék nem vethető ki“.

A 10 §. elfogadtatik.

A 11. §-ban a miniszter indítványára 1 frt 80 kr helyett 2 frt tétetik, a mennyiben az adóalap 50 frtnál nem nagyobb; 3 frt, ha 50 frtot meghalad, és 4 frt, ha az adóalap a 100 frtot meghaladja.

Ezzel a törvényjavaslat részleteiben is elévén fogadva, a bizottság befejezte érdemleges működését.

Hátra van meg az általános jelentésnek hitelesítése, melyre nézve Zsedényi elnök felmentést kér, mit a bizottság készséggel megad, és helyettes elnökül Somssich Pált jelöli ki.

A hitelesítés a jövő hét első napjaiban fog megtörténni, mely időre a jelentés valószínűleg elkészülend.

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló” még nem találja idejét annak, hogy a távozásra készülő horvát miniszter pályája felett véleményt mondjon. S ha

kaszt a bibliából s azután néhányat Wallin felségesen szép szent énekeiből. Minden oly nyugodt csendes volt a szobában és körülbe. Mannerstedt mély zengéses hangja, mint át-suhanó szellemek süttögása reményt és üdvöt ígérőleg töltötte be a szobát.

Keggel felé egy kisit elszunyadt az öreg tanár s szit. János nap délután jobban érezte magát, mint az utolsó hetekben, vagy talán csak csalókonny fellobbanás volt megtört erejének, mely a tűnő életszíkírárt, még néhány óráig hatalmában akarta tartani.

Este hét óraker kimondott ohaja szerint kivitette magát nyugágyan fekvé a nagyterembe, mely ékes virágfüzérekkel díszítve a többszörös ünnepet hirdeté.

Csakhamar leheté látni a három boldog párt, mint fogadják tételve isten szolgájának áldását szent szövetségük megerősítésére. Hídeg bókók, kimért alkalmi beszédek nem hűtöttek le az új házások szívében lobogó szent lángot. Minden néma és csendes volt. A szülők szóltan, benső ülése után a három fiatal pár öreg barátja fekhelyéhez lépett. Ott fekvődt az összekulesolt kezekkel, elkékült ajkain üdvözölt mosoly lebegett s szemeit, mely benső szeretettel függeszté azokra, kik neki oly kedvesek voltak.

Csak nagy nehezen bírtá kezeit egymástól elválasztani, hogy áldólag emelje fejük felé. Ez volt utolsó mozdulata. Erőlenül hullottak vissza karjai, a jóságos kifejezésű szemek örökre lezárltak s Ling, tanár éltetlen hullája körül sirva tételtek azok, kiknek boldogságtól s szereléstől

meg is jön ez idő, nagyon kevés mondani valója lesz. Mint a jó és hű asszonyoknak, gr. Pejacevichnak sincs híre. Kezdeményezleg, irányadólag a politikai ügyekre nem folyt be. Passzív szerepet játszott és hű volt Magyarországhoz. A „P. N.” azt hiszi, hogy nem válnék sem Magyarország, sem Horvátország kárára, ha a horvát miniszterlet tárczát oly ki próbált hazafiságu, rendületlenül alkotmányos és jellemes férfi foglalná el, ki Horvátországban népszerűséggel, befolyással bír, s ki összeköttetései s személyi állásánál fogva oly helyzetben van, hogy a horvát kérdésekben a magyar minisztertanácsnak a kellő felvilágosítást megadhatja, s a ki szavának bizonyos súlya van. A jelen viszonyok közt, midőn az ország a koczkán, hogy a két ország közötti viszony consolidáltságok s Horvátországban a magyar állam iránti kedvező hangulat ébren tartassék, a horvát miniszterlet azt is követeli, hogy oly férfi legyen, ki lefelé is az emberek és viszonyok teljes ismeretével és e mellett befolyással is bírjon: azt alig kell indokolni. Reméli, hogy található lesz ily férfi, s hogy a választás erre a férfira fog esni.

A „Hon” az osztrák és magyar államháztartást nyolcz évi fejlődésében hasonlítja össze. Ha összeméri a két államháztartást, a legutóbbi zárszámadások szerint a magyar állam bevételeit 90³/₄ millióval, Ausztria 116 millióval, a legutóbbi előirányzat szerint a magyar állam bevételeit 104⁴/₄ millióval, Ausztria 108 ¹/₂ millióval tudta fokozni 1868-hoz képest. A különbség a mi rovásunkra az eredményben 25¹/₄%, az előirányzatban nem egészen 4 millió. A kiadásokat a magyar állam, az eredményben 138¹/₄ millióval, Ausztria 94.7 millióval fokozta; tehát mi nyolcz év alatt 44 millióval fokoztuk nagyobb mérvben kiadásainkat mint Ausztria; az jövő előirányzatban 1868-hoz képest, már 126 millió kiadási növekedés van a mi részünkön, Ausztriánál pedig 99.7 millió: ekkor a különbség a mi rovásunkra már csak 26.3 millió. Ez is borzasztó tehernövekedés, főleg ha a jövedelmek közti különbséget vesszük tekintetbe; de mégis javulást jelez.

Az „Egyetértés és M. Újság” nem kívánja azt, hogy a nagy többség mindig az ellenzék véleményét fogadják el, ez a parlamentarizmussal ellentétes, de joggal követelheti, hogy a kormánypárt tekintetbe vegye az ő nézetét is, és ha valamely törvényjavaslattal szemben, a nemzet az ellenzék álláspontját helyesli, azt ne hagyja tekinteten kívül. Le kell mondanai továbbá a kormánypártnak — szerinte — azon politikáról, mely az ellenzék állását forradalminak jellemzi. Nem azáltal bizonyítja be a kormánypárt életrevalóságát, ha egy más fennálló pártot gúncsol, hanem ha oly uton halad, melyen semmiféle párt gúncsolni valót nem talál. Ellenzék nélkül egészséges parlamenti élet ép úgy nem képzelhető, valamint nem képzelhető egészséges test, láb vagy kéz nélkül. Ha valamely parlamentben nincs, vagy csekély számú az ellenzék, az inkább beteg, (mint egészséges politikai életre mutat. Nyitlabb politikát követel tehát, több

Vogt Károly,

a hasznos és kártékony, a ruszult ismert és rágalmozott állatokról.

Fordította:

Lakatos József.

Hatodik rész.

Egy lovaseszredes mint bogarász. — A bogarak megkülönböztető jellegei. — A futocseresbogár vadászata és Pernier udvari tanácsos. — A sirásó dögész. — A cserebogár. — Az ormányos bogarak és iparuk. — Az eszelény és tevékenysége. — Egy per az ormányos bogarak (zsuzsok) ellen. — A zsuzsokper vége és hasznavele. — A furdancs és zsuzsok. — A cserebogár és élete. — A pajorok veszélyessége. — A cserebogár mint trágya. — Védelmiszer a cserebogarak ellen. — Nehány másféle bogár. — A halotti bűze elcsúszja és egy asszony meg egy rászoktór (hypochondricus) betegségének története. — A tola kodó kopogár (Tottenuhr) betegségeinek oka. (Folytatás.)

A párosodás után alkalmas helyet keres magának a nőstény homokos földet szokta e célra választani, hová aztán néha félhüvelyknyi mély lyukat ás, és abba 30-ig való, sőt olykor több tojást is rak. Ezen művelet után elhal, gyakran ben a lyukban. Az ifjú alcák 4—6 hét múlva másznak elő a tojásokból, tehát június vagy júliusban. Fejük sárga, erős, éles fogakkal ellátott rágyokkal, meghajtott fehérsárga zacskó alakú hátsó testrésszel, a melyen, a sötét festett ürülékű keresztül tetszik. Ezek jellemzői a cserebogár alcáinak, melyek általábanos pajor név alatt ismeretesek.

Az első nyár tartama alatt egy tojáscesemóból kibújt pajorok még meglehetősen a fészek körül tartózkodnak, hanem ősszel mélyebben ássák le magukat a földbe, megvedlenek és inkább elszednek azután a második és harmadik esztendőben, melynek végével tökéletes nagyságukat elérik.

Ezen idő alatt félelmetes ellenei a pajorok mindenféle növénynek, mert kivétel nélkül

igyekezetet és buzgalmat, mert csak a tényezők összhangzatát együtt tömörödése által reméli a közönyösséget és a tepsdó politikai életet némileg felrészíteni.

A „Kelet Népe” az fadó-felemelést rész vágásnak tartja az elevenben. Hanyatlani és szegényedni fogunk az új adók által még tovább. De ha feláldozzuk jóllétünk maradványainak még egy részét, hogy biztosítva ez uton Magyarország háztartásának rendezését, nehány évi nélkülözés után szabadkézrel indulhassunk újabb gyarapodásnak, ennek tudatában a hazának melyik fia tagadná meg a hazától a nehéz áldozatot? De hol van az, a mi neki e tudatot nyújthatná? Hol vannak a siker biztosítékai? Látja, hogy merészséggel történik a metszés, látja — elég ruszult — hogy a kormány a maga költségvetésében nem hisz, a fedezet nagyságával és módjával tisztában nincsen, az alkalmazni szándékolt eszközök horderejét és eredményeit nem ismeri. Azért az a veszélyes titkolózás csak leplezésre szolgál. A kormány biztosítékokat nem adott arra nézve, hogy az áldozatok hiába nem fognak hozatni. Ily körülmények közt a további áldozat — véleménye szerint — nemzeti öngyilkosság volna és azért a felelősséget a kormánynya ruhazza.

KÜLFÖLD

Kolozsvár, 1875. oct. 26.

A Török reformmunkálatok, melyeket az ismert császári irade kilitásba helyezett, csakugyan — és elég idejében — megindítottak. A nagyvezir, mint Konstantinápolyból jelentik, a tartományi kormányokhoz körlevelet intézett a tartományi igazgató tanácsok megalakítása tárgyában, azt ajánlja nekik, örkődjenek a felett, hogy a választott tagok csakugyan olyanok legyenek, kik a lakosság bizalmát bírják. A körirat az utasításokat következőkben foglalja össze: a tagok közt sem rang, sem vallás miatt nem foroghat fenn különbség, egy tag nézetét sem szabad kicsinyelni, fitymálni. A szerb hátsértések, mint tudjuk, az utóbbi napokban ismét napirenden voltak. Ezen birek ellenében a konstantinápolyi „Levant Herald” a törökök által elkövetett hátsértéseket tagadja. A „P. C.” ezen dementi ellen constatálja, hogy a szerb határon egyre szaporodnak a hátsértések. Nevezetesen f. hó. 19- és 20-ika közti éjjel történt egy ily eset, mely a [közölt részletek után] itélve, épen ínem tünik fel ártatlan séta gyanánt. Azt írják ugyanis, hogy 1200 főnyi török [sereg, köztük ágyúkkal ellátott nizamok, álléptek a szerb határon, a szerb néhánjat közülük megbesbesítettek és visszazűték őket, deők visszavonulás előtt felgyújtottak két falut.

A szerb kormány a határpáncsnokoknak meghagyta, hogy minden invasiót erőlyesen utasítsanak vissza, de amellel óvakodjanak, nehogy török területre lépjenek. Ez intézkedésről értesítették a garantia hatalmak képviselőit is. A belgrádi honvédség szekerész-csapatait a dandárpáncsnokság puskákkal látta el; eddig

mindent összerágnak, minek csak gyökere, és benne valami táplálék van. Mert, ha kedvező eledelei közé számítjuk a salátát, kel, murek, bab, kender, len, gabona, eper, fű, pityóka, és hagymafélék gyökereit; ha ezeken kívül mondatik róluk, hogy hüvelyk vastagságu erdei fa-gyökereket, különösen fiatal fenyőket könnyűséggel keresztül rágunk; ha egész faiskolákat és rózsauitványteket, mit saját keserves tapasztalatommal bizonyíthatok, gyökereik meg-rágcsálása által tönkre tesznek: szeretném tudni, hogy mi marad még hátra, mely falánk-ságuknak nem esnék áldozatul?

Kertemnek könnyű és televény gazdag földje, mely jóformán alatt fekszik, és a mellette folyó Árve által kivételesen el szokott ártaszatni, valóságos gyűlhelye a pajoroknak, és abban nem lehet egy ágyást felásni a nélkül, hogy onnan legalább néhány tucszatot belőlök ki ne forgassanak. Többször tapasztaltam ott, hogy némely zamatos növény, vagy verberna, mely hasonlóképp nem állja ki a megbesbesítést, ép azon perczen hajtá le fejét, melyben tekintem feléje volt fordítva, mikor aztán a kezemen levő kis ásóval könnyen meggyőződhettem a rögtöni lekonyulás okáról, mennyiben a növény tövére azonnal egy nagy pajort emelék napvilágra, mely ugyanazon perczen szab-tan ketté a gyökér tövét. Erős szaruállományu rágyonai nagyon élesek, és érzékenyen csipnek. Soha elnem felejttem, hogy egyik gyermekemnek ujját, ki a kertész ássását nézegetvén, egy felemelt pajor erős rágyonával annyira megcsipte, hogy attól csak erőltetés mellett lehetett elválasztani.

Késő ősszel, midőn a dér a földbe hat, mélyebbre ereszkednek a pajorok a földben, hogy ott a vedlést háborítatlanul végezhessek és hogy tavaszra a felszint ismét új ruhában üdvözölhessék. A harmadik őszön legmélyebben szállnak alá és legalább a mi tapasztalatunk szerint már a nyár végén, vagy ősz elején.

csak utász-késaik voltak. A felkelő tartományok sanyaru viszonyait, és a rájáuk határtalan nyomorát szomoruan illusztrálja a felhívás, melyet Bosidarovicz, a bosniai és hercegovinai menekülők segélyezésére alakult nemzetközi bizottság egyik tagja, Ragusából az orosz hirlapokhoz küldött és a mely így hangzik: „Az isten szerelméért küldjenek lehető szaporán segítséget! Minden nap százával és ezrivel látjuk a szegény népet szinte éhen halni. Itt nem annyira segélyt, mint megváltást várunk. Metkovichből viszszaöveget Llano mellett száz meg száz családot láttam, melyek kopár és sívár sziklákon ütöttek tanyát, és már több mint három hete nem élveztek védő hajlékot, meleg ételt, italt. Segítséket e szerencsétleneknek. Irjatok és fordulatok az orosz nép jó szívéhez. Vagy tán kihült az oroszok szívében a szláv nép iránti szeretet? Hisz ez lehetetlen! Segítséket lehet a mezíteleneknek, kik meg vannak fosztva minden birtokuktól, sőt hazájuktól is, és iszonyu helyzetekben csak a külföldtől, nevezetesen Oroszországtól várnak segélyt.

Tanügy.

A középtanodai főigazgatóságok.

A napokban jelent meg a közoktatási miniszterlet egy körrendelet, mely igen tanulságos felvilágosítást szolgáltat azon viszonyra nézve, a melyben a középtanodák a felelős miniszterhez állanak. A körrendelet az állami reáltanodákhoz van czimezve, de szól a községiékről is, és nem csak reáltanodákhoz, hanem gymnasiumokhoz is. E tekintetben a rendelet nem elég szabatos. De annyival fontosabb, mivel oly intézkedéseket fogatosít, a melyek az egyházak autonómiájának megváltoztatást vagy legalább a középtanodai tanügy némi reformját tételezik fel. Legelső tekintetre feltűnő volt benne az, hogy „a szoros értelemben vett állami középtanodák” eddigél nem állottak főigazgatósági felügyelet alatt. Ha tehát ezek a tanodák „közvetlenül a miniszteriumnak voltak alárendelve”, azt kérdjük, hogy a főigazgatóságok kinek a kedvéért voltak? a felekezeti tanintézetekért? azokért fizette eddig az ország az évi 28000 frtot a középtanodai főigazgatóságoknak? Szeretjük hinni, hogy ez is csak a szabotosság rovására ejtett irányi hiba és hogy ezt a rendeletet mi sem indította meg egyéb mint „a reáltanodáknál is életbe lépő érettségi vizsgálatok szempontja.”

A rendelet egy kissé kényes, mert a mint az előbb említettük, az autonómikus egyházi életbe vág s ez pedig nálunk nebánts-virágnak tartatik. A dolog t. i. úgy áll, hogy az érettségi vizsgálatok intézménye megköveteli, hogy azok mindig kormánybiztos jelenlétében történjenek, hogy államérvényesek legyenek. Már pedig érettségi vizsgálat tartására most a reáltanodák is kötelezvék s így habár nagyobbára községié, felekezetié, autonómok, kénytelenek lesznek a kormányfelügyelet ezek a tanintézetek is elfogadni.

Nálunk tulajdonképen csak egy olyan re-

Mélyen a föld alatt kötik be magokat s lakásul ez időben (báb korukban) csaknem dagasztott sárból csinálnak belől símára gyurt falu üres földtömeget s ebből 4—6 hét múlva megjelen a bogár, mely tavaszig, mint már említve volt, a földben várakozik.

Három egész évet, egyik májustól a negyedikig, tart tehát az időköz, míg a cserebogár ivadécai a föld felületére kerülnek. Ezen időből hat hónapot a föld alatt félig dermedt állapotban és egy hónapot a földön szerelmeskedésben és torkoskodásban tölt mint tökéletes rovar s hat hetet mint tojás és 6 hetet mint báb igényel magának, hogy az egész 36 hónapra terjedő életkört 26 hónapig mint pajor éli át.

Könnyen megérthető tehát, hogy azon évek, melyekben a cserebogarak, különös kedvezményekben részesülve, nagy tömegekben jelenkeztek; befolyásukat még hosszú időn keresztül mutatni fogják három éves periódusaiknak. Tegyük például, hogy ezen év épen cserebogár-esztendő, ugy a kiválóan sok cserebogár, mely ezen évben jelenik meg, rendkívül sok petét fog rakni, szerfelett sok pajort költeni és 3 esztendőre ismét számtalan sok bogarat rajzani. Ezek az ugynevezett cserebogár-évek, melyeknek következtéséről még egészen ugyan nincsenek tisztában, mert Frankoniában 4 éves, Svájcban meg Franciaországban*) 3 éves periódust állítottak fel. Megjegyzendő itt, hogy Svájcban kétféle cserebogár-éve van, a keleti része a szomszédos német államokkal tart, míg a nyugoti Svájc Burgund és keleti Franciaország cserebogárjárását osztja. Szinte sajnálom, hogy ezt kimondtam, mert egy szép napon az anektálni szerető Franciaország alapul találja felhasználni arra, hogy a cserebogárjárásban vale egyidejű nyugoti Svájcot magának tulajdonítsa.

(Folyt. következik.)

*) Nálunk a 3 éves járja. Fordító.

áltanoda van, mely érettségi vizsgálatot fog tartani. N.-gzebenben az állam által segélyezett evang. luth. reáltanoda. A többi reáltanodáink közül egységes tartozik szorosan a rendelet keretébe, mert még nincsenek annyira fejlődve, hogy érettségi vizsgálatot tarthassanak. S azért inkább bámúltuk azt, hogy a rendeletben a dévai és székelyudvarhelyi állami reáltanodák megemlítvék, mintsem azt, hogy a brassai román gör. keleti és a többi evang. luth. egyházi reáltanodák hallgatással mel-lőzvék.

Különbön elég csinján bának a miniszter a szebeni főreáltanodával. Mert habár külön megvan említve, hogy „a nagyszebeni reáltanoda az erdélyi tankerületi főigazgatósághoz fog tartozni,” habár a főigazgatóságoknak a rendelet kötelezősége teszi, „hogy a hozzájuk beosztott tanintézeteket — tehát a szebeni reáltanodát is — a lehető leggyakrabban látogassák meg, a tanártestületekkel jegyzőkönyv felvétele mellett a tanoda s oktatásügy állapotáról értekezleteket tartsanak, észleleteiket azokkal közöljék s eljárásukról mindenkor jelentést tegyenek” azért még is a rendelet mindjárt elején ovatosan azt jegyzi meg, hogy a főigazgatóságok hatásköre „a községi reáltanodáknak csak tanulmányi ügyeire, a nagyszebeni reáltanodának pedig csak érettségi vizsgálati ügyeire terjed ki.” Haáltalában ilyen kényes ügyben szükséges volt a miniszter ovatossága, ez annyival inkább volt szükséges egy oly egyházzal és tanodával szemben, mely az ő autonómiája mögé specialis germanismust rejtgeteti.

És daczára ezen ovatosságának a rendelet úgy is nagy bátorságról tanuskodik. A lutheránus egyházi önkormányzatot törvény biztosította, országgyűlés elismerte: nem fog az semmi beavatkozást tűrni iskolájában sem. Igen, ha a kormány tanszerekkel akarja gyarapítani a felekezeti népiskolákat, szegényen fizetett tanítóknak legalább 300 frtnyi nyugdíjt biztosítani vagy bármely pénzösszeggel tanintézeteket segélyezni, azt készek elfogadni. De hogy a kormány biztos beavatkozzék az ők tanításuk titkaiba, vizsgálataikat ellenőrizze, kifogást tegyen, ha a magyar történelmet elferdítve vagy épen nem tanítják, ha a magyar nyelvoktatásnak tért sem nyitnak: ez az ökszemükben az egyházi önkormányzatot sértené. S ha Trefort mind ezt tudja még is kormánybiztos rendelt oda, mai napság bámulatra ragadt.

Volt egy idő, mikor az autonóm tanodák a kormánybiztostól nem idegenkedtek; 1859-ig nem egy, hanem négy kormánybiztos vagy főigazgatója volt Erdélynek, egy református, lutheránus, görög-keleti és egy katolikus. A felekezetiességek ugyan hódolt az akkori kormánynak, de azért megkövetelte tőlök a főigazgatói teendőket és a középtanodák elfogadák az ekkori kormánytól az előszabott tanintézetért ezek alá voltak rüdvéle az abszolút kormánynak. Mi világért sem óhajtuk ennek az absolutismuskor korszakát, de sajnáljuk, ha közoktatási miniszterünk hazai tanintézeinkért felelősséget vállal el és felelősségének alkotmányos uton csak nehezen tud érvényt szerezni. Sajnáljuk, ha a szebeni reáltanodára hozott rendszabály a papiron fog száradni, annál inkább, mivel az ország évi 5000 frtig van ezen tanintézet iránt érdekelve. Másfelől pedig örvendünk, ha a minister urnak, rendeletéhez ragaszkodva, sikerülni fog megküzdeni azon autonómikus vágyakkal és a főigazgatósági hatáskört kitágítani.

Erythros.

Könyvismertetés.

(Folytatás.)

A szarvasmarha kiállítás (859 darab) nagyszerű volt.

Anglia szarvasmarha tenyésztése két kiváló és egy mellékes irányt követ és a kiválóbb irányok közül is első sorban áll: a hús könnyű és gyors termelése; második sorban a tej, mely azonban tetemesen alábbrendelt czél szokott lenni és az angol többnyire csak mellékesen nevel oly marhát, mely ereje azaz ígás hatása által tesz szolgálatot.

A hustermelés alkalmas fajták közt első helyen áll a „Shorthorned breed” vagyis: javított rövid szarvu marha. A Shorthorn, mint tisztavérű állat hazánkra nézve közvetlen fontossággal nem bír, de közvetve, keresztetésekre nagy befolyással lehet.

Az angol tejelő marhák kiváló fajtái alig voltak képviselve; az Ayrshire-eket, Skócia ezen fino n csontu, pirostarka, kisebbséti tejelő marhaját Bethlenből, gr. Bethlen Sándor ur állította ki és ezen ritka állatok mindenkit nagyon érdekelték; óhajtanó lenna, hogy ezek honosulása, tejelő, egyáltalán termelő képessége felől az igen tisztelt gróf ur tapasztalatait közzé tenni sziveskednék.

A lapáymarha, (nálunk hollandi név alatt) régebben nagyon keresett volt, roppant tejbőségeért, de hazai tenyésztőink nem sokára meggyőződtek, hogy a lapáymarha honosulása nehezebb; hogy termelő képessége ha-

zájától távol csökken és ha csak legkitűnőbb tartásban részesül, olyan tejet fejnek tőle, melyet a fogyasztók csak akkor vesz, ha máshonnan nem kap.

A hegyi marha (nálunk általánosan svájczinaknak nevezik) több oldalú használatra alkalmas; ezen faj adja a legáltalánosabb hasznót. Azonban a tisztaschwytzi fajtánál értékezebb a montafoni faj, melynek hazája a felső Ill völgye; innen elterjedt az egész Vorarlbergben és keresztelés útján terjed az Allgauban, hol már a régi tisztas véru nemes allgauiak alig találhatók.

A nemes allgu, mely ezen törzsnek a jó hirnevet szerezte, borzveres színű; csakis Sonthofer és Immenstätt vidékén az Iller néhány mellék völgyében volt elterjedve. Utóbbi években oly mérvben vásárolt ott a külföld és különösen hazánkból Albrecht főherceg, hogy helyt Allgauban, innen kevés marhadhatott a jóból. Figyelmeztetjük gazda társainkat, hogy jó allgauiak szerzése végett ma már nem kell külföldre menni; kinek verő szápadéka van, menjen Óvárja, a mit keres, ott bizonyára megtalálja. A jó tehén sulya 7—8 mázsa, tejadaga 2400 liter.

A svájci jeles simmenthali fajhoz igen közel álló vérokonok a bajorországi miesbadi és badeni weisskirchimarhák, utóbbiak hazánkban, a hegyes felföld jobb völgyeiben legjobb sikerrel tenyésztethetnek.

— A kelet-európai síkföldi vagy podolai marha három ágra oszlik 1) orosz-, moldva- és olaszországra. 2) bosznák- 3) olasz és magyar-erdélyi fajtákra.

Az orosz vagy busák marha edzett, igában tartós, de nem gyors, husa elég jó, de hizásban a hús közé nem rak zsirt, csak fagygyura hizik; tejtermelése nem vehető számba. A bosnyák csoport nálunk riska név alatt ismeretes. A magyar erdélyi fajtáinak igazhataási képessége mindenekeftől áll, járomban felülmúlhatatlan; husa kitűnő.

Az egész alföldi medencében és Erdély nagy részében ezen hazai marhafajtát, mint mezőgazdasági életképességünk egyik legfontosabb tényezőjét nagy gondal tisztán kell tenyésztenünk, melyet majd annak idején a keleten bizonyára, sőt talán még a nyugaton is becsülni fognak.

Kivált mi erdélyiek, jegyezzük meg magunknak, hogy az Erdélyben nevedett jármás ökör a Királyhágón túli sík vidékekre is nagyon keresett beces állat. Járomban, kitartó munkára legalább 2 évvel tovább használhatni, mint a sík földön nevedett; olyan igás barmot, mely 15 éves korában is még jól jármúlhat, nem tud felmutatni más ország, csak mi; s miután kidől is az igából: oly szépre hizlalható, hogy örömmel nyúl hozzá a mészáros.

Bivalokat csak hazánk állított ki és pedig: volt az erdélyi részből 6, a dunai részből egy kiállító. Schuster József Brassából két, feltűnést okozó fehér-bival-tenetet küldött. A nyugatról Bécsbe seregelt látogatók érdeklél nézték a messze délkeletről eredi állatokat, a bivalat, mely náluk nyugaton ismeretlen.

Az osztrák tejelő marha teljeslési képességének eldöntésére: állandó kiállítást rendezett az ausztriai gazd. egyeslet.

Mindenik kísérlet alk vetett törzsből 3—3 tehenet választottak, melyeket május elején kezdve következőleg egybeállított keverékkel tápláltak: hereszecska 12%, zabliszt és korpa 14%, sertőrköly 74%. Ezen keverékből a nehezebb marhák kaptak naponta 30 litert, a könnyebbek 20 litert, ezen felül darabonként 9,3 kila szénát.

A fejés naponta felügyelet és ellenőrzés mellett történt s havonként kétszer külön bizottság előtt próba-fejések és mérések tétettek. A kísérlet 5 hónapig tartott s az eredmény következő:

Első	a pinzgauai faj	10.6 liter napi átlaggal,
2-dik	a öllthali	10.2
3-dik	a tarka tiroli	10
4-dik	a montavoni	9.2

stb. stb. tehát tejmennyiségre az osztrák tarka hegyi fajták a többieket mind felülmúltak. A kiállítás bezártával egy-egy pinzgauai és möllthali jó tehenet a külföld számára 4—500 frttal kerestek és fizettek.

Sz. S.

(Folyt. köv.)

A háromszéki tanító-testület közgyűlése.

Tisztelt szerkesztő ur!

Mikor a háromszéki tanító-testületnek f. hó 20—21-ik napjain Kovásznán tartott közgyűléséről írok, természet az olvasó közönség iránti kötelezőségeből, mert amint alább látható lesz: nehezen hiszem, hogy ezen közgyűlés tudósítása, illetékes helyén a „Székely Tanügy”-ben megjelenék.

Ok. 20-kán reggeli 9 órakor zsufolást telt meg a kovásznai nagy vendéglő terme. Jól esett nálunk, hogy háromszéki tanítóink

érdeklődés és haladni törekvés buzgóságát, mely szép számmal gyűlték össze. Ami eddig nem történt, e közgyűlésen szíves néptanító vett részt. Kellemes hangulatú a népevelés haladásának!

Féltízor elnök Vajna Sándor egy alkalommal beszédrel nyitotta meg a gyűlést, mely után rendes tárgysorozatra térünk át. Megdöbbent a fők egyetesi titkárainak évi jelentései. Ezek közül különös kiemelés érdemel a Demeter Samu elnöksége alatt álló „Orvosi Társaság” s a sepsi-szentgyörgyi „Eötvös-egylet”. Amint a felolvasott jelentésekből látszik, sok és fontos tárgyak lettek az elkövetkezőkben megvitatta.

Könczey Sándor értekezésének Málik József általi megvitatása elmaradt, miután értekezési bizottság nem adta át munkáját.

Bartha Béni reformjavaslatot olvasott fel az elemi népiskolák és tanmódszerének reformjáról, s végül határozati javaslatot nyújtott be a tárgyakban s indítványozta, hogy mondja ki a gyűlés, miszerint az elemi iskolákat az ipar- és kereskedelmi képzés mellett, különös tekintettel a helyi viszonyokra és az egyes vidékek szükségére életmódra. Felette sajnáljuk, hogy a szép és háromszéki kulturális viszonyokat oly talpraesetten ismertető értekezésnek az egyetemes elismerés és „éljenek” kívülről semmi praktikus eredménye nem lett. Ajánjuk, hogy az érdekes megvitatását legalább a fők-egyletnek.

Következett Demeter Samu másodelnök beszédével a pécsi tantestületnek a tanfelügyelői bizottság újja szervezése tárgyában. Előadó a feliratot általánosan pártolja, de nem látta szükségét annak, hogy tanítótöbbség feliratot szerkesztjen. Miután egyes pontjai annyira fontosak voltak az előadásnak, hogy a közgyűlés osztatlanul elismerték, miszerint elmondott indokait foglaltatja s az elnök feladatát az elnökség feladatai közé sorolja, s a háromszéki tanító testületet nevében a nm. vall. és közokt. miniszternek.

Az ezt követő közös ebéd hely szűke miatt három helyen tartott meg. Az itt tartott ebédek közül megemlítjük a Vajna Sándoréét, a Tótfalusié, a Demeter Samuét, Antalffy Károly volt tanfelügyelőre, a Bibó Lajoséét Málik József. Délután Szabó Károly mintatantánnyal tartott tapintatos módszerrel a földrajz oktatásáról. A jegyző-választások s az e felelősséget elvállalni a jövő és jelen előtt álló feladatok d. u. 1/4-ig folytak. János Los és Nagy Károly lettek megválasztva.

Este hangverseny volt. A kovászai közgyűlésből e hangversenyen 6 (mond: hat) ember vett részt. Azért azonban vidékeink s a tanítók szép száma kárpótolta az elmaradtakat. A sepsi-szentgyörgyi dalárdák egyesülve a zongorákkal kellemes estélybe részesített bennünket. Benedek Dénes és Kiss Ödön szavaltak a közönség tetszését fogadta. Benedek Dénes, kit egyik tanítótársunk „Háromszék fülszövegének” nevezett, magán-dalával viharos sikert és éljeneket aratott. A hangverseny, mint tudjuk, a 30 kros belépti díj mellett 30 fnt jövedelmezett az előleges költségek lerovása után.

A második napon 9 órakor kezdődött Málik József felső népisk. igazg. tartotta az előadást az iskolai takarékpénztárakról. Ivalóban emelkedett lélekkel és nagy gondot készített előadás a gyűlés a legnagyobb esmeréssel fogadta és határozattal emelte előadásnak azon javaslatát, hogy az iskolai takarékpénztárakat Háromszéken csak az iskolai tanulók bemozgatásával lehet életbe léptetni. Indokolást pedig oly fontosnak tartotta az, hogy azt egész terjedelemben jegyzőkönyvbe vélteti határozta. Ezután Bartha Béni ajánlása a tanító-testület elfogadta az „Eötvös-egylet”-ot és meghatározta, hogy a hetenként tartandó 2 kr az egyes járáskörök gyűlései alkalmával lesz befizetendő az illető járásköri tisztviselőkhöz, kik aztán az évi tanító-testület közgyűlésén beszámolnak, a mikor a pénzügyi felküdetik a központi pénzügyi bizottságnak.

Ezen tárgy után Zajzon Farkas felső népisk. tanító a népkönyvtárakról tartott előadást. Ezen előadást a közgyűlés úgy fogadta, amint valóban érdemelte, t. i. a legnagyobb elismeréssel. Ez előadásból kitűnik, hogy az életből van merítve s így az életre ható, s mint ilyen melegen ajánljuk a gyűlés minden tanítónak ahoz való alkalmazkodást véget.

Továbbá Bitó József barátosi tanító a pénzügyi tanításáról, különösen a pázsit-földről tartott értekezést a mikor számos pártfogó növényt mutatott be, melyért a gyűlés elismerést szavaz.

Ezután következett a jövő tanító-testületi gyűlés helyiségének kijelölése. Erre egyhangúlag Kézdi-Vasárhelyt választott ki.

Az indítványok közül kettő volt, melynek elismerést érdemel. Egyik Málik József által kezelt indítványt: 20 fnt tüzesek kiadására a pályamunka készítésére ezen témáról: Háromszéken miként honosítható az elemi népiskolákban a kézi munka.

Elfogadott ezen indítványa a pályamunkák beküldése határidejéül jövő év július 30-ka lett kitűzve.

A munka megvizsgálására és a kijelentésre kinevezettek: Demeter Sámuel elnök, Bartha Béni és Sipos Sámuel.

Egy másik indítványt, mely interpellatio is akart lenni, Kádár Lajos labornál tanító tett. Indítványa az volt, hogy a tantestületi gyűlés fejezze ki rosszallását a „Székely Tanúgy” szerkesztőjének azért, hogy a nevezett lap nyilatkoztatott, melyben adott Vágó András beszései ref. kántor-tanítónak a tanfelügyelői tanácsokhoz intézett kérdéséről.

A gyűlés ezen indítványt elvetette, mint oly kérdést, mely nem tartozik a gyűlés felébe.

E tárgyról meg kell jegyeznünk, hogy elnök Vajna Sándor ig. azon eljárása, hogy a gyűlés tanácskozási tárgyává tette ez ügyet, indokolatlan, miután a lapot és szerkesztőjét a sepsi-szentgyörgyi tanítók „Eötvös-egylet” mondhatja oly sajátjának, melyről rendelkezhetik s nem azon tantestületi gyűlés, melynek még eddig hivatalos közlönye sem volt, annyival inkább indokolatlan, mert ezáltal alkalmat adott egy néhány személyes érdekből felbuzgatott tagnak, oly kifejezésekre, mely miatt kötelességének ismerte nevezett szerkesztő oda nyilatkozni, hogy a lap további szerkesztésétől meg fog válni.

Ez eljárás tehát egy szépen fejlődött s máris érdemeket szerzett tanügyi vállalatnak állta meg a sirját s idézte elő megszűnését. Ezért felelősséget vállalni a jövő és jelen előtt álló fog...

S mindez azért történt, mert megengedte, hogy egy tanító, sérelmét elmondhatta a nyilvánosság előtt.

Az ülés ezen botrányos zavar miatt azonnal eloszlott, alig maradván 10—12 tag a többi indítványok s a gyűlés berekesztésének meghallgatására.

Sajnáljuk ez esetet annyival is inkább, mert a háromszéki tanító testületre ezen scandalum méltó foltot vetett. (N.) Jelen volt.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Buda-Pesten october 26. 9. ó. 50 p. d. e.
Érkezett, october 26. 10. ó. 50 p. d. e.

A hivatalos lap ma közli a honvédség novemberi előléptetését.

A Pejacsevics horvát miniszter leköszönéséről elterjedt hírek teljesen alaptalanok.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, oct. 26. 1875.

— **Bulyovszky Lilla** asszony elindulását Kolozsvárra már a múlt péntekre jelezték a „Főv. Lapok”, várva-várt vendégünk azonban mindeközben nem érkezett meg, a kolozsvári színház a tegnapi napra hasztalan várta, s eddig csak az van tudva, hogy jönni fog. A „Főv. Lapok” szerint ugyanazon darabokban fog majd a művész Budapestre is fellépni, melyekben nálunk vendégszerepelt; tavasszal pedig Amerikába utazik, megnézni a philadelphiai kiállítást is, mint megnézett eddig is minden világtárlatot.

— **A kurta lábak érdekében.** Az esősepp le hull a barna földre s mi lesz ott „az ég könnyé”-ből? — sár. Ez olyan világos, hogy nemcsak az értelmes, józan emberek, de még az „örült”-ek is jól tudják, a mint az kitűnik Petőfiből is. Hanem a mi tanácsunk még sem akar róla tudni, hogy utcáink átmezt vannak szedelve „időszaki pocsettakkal és patakokkal” — hogy tudományosan fejezzük ki magunkat — melyek ilyen érzékeny időben oly széles dimenziókat váltanak, hogy a legképzettebb tornász is legfeljebb annyi hasznát veheti lábikrái ruganyosságának, — ha ugyan átugrási merényletre vetemedik — hogy szépen belecsuppenhet a habarék kellő közepébe, elmélkedhetve, ha úgy tetszik, a vízhatlanság teoriájáról felől — persze ázott alapokon. Hát még a nők, azokkal a pótkis apró léptekkel. Azoknak meg épen valami udvarias Mózesre volna szükségük, ki száraz lábakkal vezesse át őket a — fekete-tengeren. mert bizony azok az angyal-szárnyak, melyekkel a férfinek bókgyártó művészete felruházta őket, az ilyen expedícióknál merőben impraktikusoknak bizonyulnak. Épen közelegetvén „Minden szentek napja”, azok nevére kérjük városunk hatóságát, gondolja meg, hogy nem vagyunk mindnyájan Wodjanecek, sőt még Zajonghiak sem s lássa el ezeket a mérges folyamoskákat egy-egy mentő-pallóval, a lovagiasság és kurta lábak nevében. Amen.

— **A Sz.-Udvarhelyt** keletkezésében volt „tanári-kör” f. hó 23-án alakuló közgyűlést tartott, melyen egyfelől az alapszabályok lettek végleg megállapítva és másfelől a tisztviselők választottak meg. — Az alapszabályok értelmében a körnek rendes és rendkívüli tagjai lehetnek; rendes tag lehet bárki — ha aki

Sz.-Udvarhelyi fennálló tanintézetek bármelyikében mint tanító működik. — Rendkívüli tag lehet minden tanítvány, ha belépő szándékát kijelentvén, titkos szavazás útján a kör tagjává felvesztetik. A kör évről-évre egy-egy értekezletet s ezenkívül hetenként egyszer társas összejövetelt tart. A kör elnökül: az 1-ször megválasztott Kovács Antal rom. kath. főgymn. igazgató lemondása után, Héjja Endre áll. fő-reál isk. igazgató — al-elnökül: Bod Károly ev. ref. coll. rendestanátr és jegyzőül: Suppan Vilmos real. isk. tanár választott meg.

— **A gyulafehérvári** szüret, melyeket az idő miatt korábban kellett elvégezni, csak közepes eredményt mutatnak fel. A must az odaváló hegyeken 13—16 fokos, erdélyi vedrét 80 krért, 1 frtért s néhol 1 frt 20 krajczárjával veszik.

— **Furcsa kívánsága** van egy tollnok urnak Sepsi-Szt.-Györgyről lapunkhoz, bocsássuk t. i. közre ünnepélyes kijelentését, hogy megszűnt tagja lenni minden egyesületnek és testületnek, melyben neve egy más tisztelt egyén nevével együtt forogna fenn. Azt hiszük, hogy az utóbbi közismeretben álló egyén nem sokat törődik vele, ha a t. tollnok ur az osztrák-magyar birodalom területéről is kiköltözik. Ha netalán későbbi nyilatkozata ebből elhatározását foglalná magában, kérjük, hogy azzal, valamint ezzel a kiadó hivatalhoz nyílt térért szíveskedjék folyamodni.

— **Földrengés** volt f. hó 17-én Pécsen hajnali 3 órakor. Az első 3 másodpercében gőrgő volt a mozgás, mire 2 másodpercnyit szünet állt be és erre 2—3 másodpercig lökészerűleg nyilvánult. Az ég felhős volt és esett az eső. Pécs egész környékén érezték a rengést.

— **A temesvári** új színházat elővárezik. Alig hangzott el a megnyitás örömapja, már a végrehajtó dobja szólal meg a színház előtt. A szép új temesvári színház, a hozzátartozó redouteval, a temesvári kir. törvényszék határozata folytán november 24-én fog előváreztetni. Az osztrák földintézetnek 317,104 fnt követelése van e tásulaton; e követelés kielégítése végett kerül a 640,000 frtra becsült épület végrehajtás alá. Érdekes a hivatalos lapnak erről szóló hirdetése, mely szerint az árverés egy páholyból jogainak épségben tartása mellett történik meg, ki ezen jogát a színházra bekebelezte. Képzeltet, mint irigylük ennek az előrelátó, óvatos embernek helyzetét a többi páholybőrlők.

— **Magyar dohány-kivitel.** Kedvező dohány-termelésünk folytán a pénzügyminiszter hallomás szerint nagyobb mennyiségű dohányt bocsáthat a külföld vásárló közönségének rendelkezése alá. Mint halljuk, már az idén kiirta 70,000 vámmáza dohány eladására nézve az ajánlatokat, s a jövő év folytatni legalább 120,000 vámmázst remél eladhatni.

— **Selymtermelés Olaszországban.** Az idei év kevésbé kedvező, mint az 1874-iki idény. Az olasz földmívelési miniszter jelentése szerint az idei termés 1874-el egyenlő volt 1338 községben, nagyobb 1758-ban, kisebb 2,391-ben. Főképp Piemont és Lombardiában, a fő termelő vidékeken, az eredmény csekélyebb. A nyers-selyem kivitel igen tekintélyes: 1871. é. 3.255,100 kilogr., 1872. é. 3.048,200; 1873. é. 3.335,900; 1874. é. 2.808,800 kilogram.

— **Wheatstone** Károly londoni egyetemi tanár, a stereoskop hírneves feltalálója, az elektrikai távirat tökéletesítője s a villanyosság gyorsaságának kiszámítója a napokban halt meg Londonban 73 éves korában.

— **Német császári politika.** A német császár politikai beszélgetésében a német-olasz barátság szükségességét hangsúlyozta. Én nem szeretem a háborút — így szól — s minden lehető el fogok követni annak elkerülésére. Egy más beszélgetés alkalmával ezt mondá Vilmos császár: e két ország, melyek egyidejűleg nyerték szabadságukat, kell, hogy mindenkor barátok maradjanak, mire Victor Emanuel hozzátéve: azok maradunk. Vilmos császár erre eképválasztott: igen, mi azok fogunk lenni mindig, mindig. A tanácskozás emléklapjára a császár a két nemzet testvérülése s a világ béké fenntartásának reményére vonatkozó szavakat írt.

— **A milánói** ünnepélyek szakadatlan fényben folynak. A német császárnál 21-én a milánói német colonia tiszteltgett s ezután 7 órakor díszlakoma volt, melyre 182 vendég volt hivatalos; az érsek, mint tudjuk, betegség miatt nem jelent meg. Az ünnepélyek fénypontja a színi előadás volt a Scalaban, az óriási nagy színházban nem maradt üresen egyetlen hely sem. A két uralkodó a 3-ik felvonás előtt lépett a színházba s a hőlkgy felállva, zsebkendő-lobogtatással, tapssal, evviva kiáltásokkal fogadták. Tízszor kellett a császárnak a mindig megújuló tapsvihart megköszönnie s fölvonások közben és távozottkor újra meg újra kitört a lelkesült üdvözlés. A császárt elragadta a fény és a szíveség, melylyel megadottat és nejté azonnal táviratilag értesítette.

— **A milánói** ünnepélyek szakadatlan fényben folynak. A német császárnál 21-én a milánói német colonia tiszteltgett s ezután 7 órakor díszlakoma volt, melyre 182 vendég volt hivatalos; az érsek, mint tudjuk, betegség miatt nem jelent meg. Az ünnepélyek fénypontja a színi előadás volt a Scalaban, az óriási nagy színházban nem maradt üresen egyetlen hely sem. A két uralkodó a 3-ik felvonás előtt lépett a színházba s a hőlkgy felállva, zsebkendő-lobogtatással, tapssal, evviva kiáltásokkal fogadták. Tízszor kellett a császárnak a mindig megújuló tapsvihart megköszönnie s fölvonások közben és távozottkor újra meg újra kitört a lelkesült üdvözlés. A császárt elragadta a fény és a szíveség, melylyel megadottat és nejté azonnal táviratilag értesítette.

tette a kedves benyomásról, melyet a milánói vendégszeretet reá gyakorolt. Mára Moltke kivánságára, ki néhány hadosztály gyakorlatait látni óhajta, kisebb hadgyakorlatok voltak kitűzve.

— **Furcsa olaj.** A galatzi vámhivatalnál közelebb egy ismeretlen ur harmincznyolc, állítólag olajjal terhelt, hordót kívánt megmászlatatni. Képzeltetni a szolgálattevőt tiszt meglepetését, midőn felnyitá az egyik hordót, s abból négysegletű, olmból készült szelenczékét látott kipotyogni, melyek mindegyike puskaporral volt megtöltve. További vizsgálat után kitűnt, hogy mind a harmincznyolc hordó puskaport tartalmaz, melynek összes súlya nem kevesebb, mint 5300 okka, vagyis 132 mázsa. E hordókat Dimitriu A. küldötte Anastasiadi C. czim alatt Sziriből Galatzra. A további vizsgálat folyik.

— **Nagy bűnpör.** B.-Gyarmaton f. októbér hó 25-dik és következő napjain fog a hírhedt rablógylkos Benkó Sisa István és társai ellenében a végtárgyalás megtartatni. Mily terjedelmű lesz e tárgyalás, elképzelhető azon adatokból, hogy a vádlottak száma (miután egy időközben elhunyt) még 46; tanu be van idézve 34; a kárvallottak száma 42. Az elkövetett bűntettek 3 megye területére terjednek ki. A tárgyalás a közönség roppant érdeklődésénél fogva a megyeház nagy termében fog megtartatni.

— **A persa sah ravasz férfit.** Mihelyt lapunk kezd erszénye — és ez minden drágaköve mellett is gyakran megtörténik — meglátogatja egy-egy gazdag alattvalóját, kinek ezen tiszteletért hálásnak kell mutatkoznia, és uralkodóját gazdagon megajándékozni. Multkor Mirza Hussein látogatta meg egész napra. Ezen rendkívüli kegyért egy negyed millió márkát (százhuszonezer forintot) készpénzben kelle fizetnie, a hárembeli nők számára pedig ékszereket és száz darab kázmér sált adnia. A drága vendég kétszáz ezer forintjába került Husseinnek. Azt mondják, hogy a sah alattvalói vendégként nem igen szeretik őt. Ő maga ezt nem hallja, de nem is hinné el. Együttal megemlítjük, hogy a sah európai útja alkalmával leginkább vendégszeretet ellen panaszkodott, már tudniillik a mint ő magyarázza azt. Azt remélt ugyanis, hogy az európai udvaroktól legalább is néhány miliót fog hazavinni. Ebből is meglátszik, hogy az európai fejedelmek még nagyon hátra vannak, sőt a persa néphez képest valódi barabarak.

— **Amerikai** egyes államok termék kivitelének óriási növekedését a következő számok mutatják: gyapot, kenyér, termény és dohány kivitelét 1821—1830-ig átlag 34 millió 641,872 dollár értékben. 1871—1874-ig 327,508,174 dollár. Marha- és sertés húshal, olajpogácsa, petroleum-kivitel átlag értéke ugyanazon években 10,494,548 dollárról 134 m. 347,367 dollárra emelkedett. A kenyér-termények kivitele 6,000,000 dollárról 105,000,000 dollárra, Hus, zsír, sajt kivitel 97,000,000 dollárról 244,000,000 dollárra, ebből 39,000,000 dollárérték sajt.

— **Európa** gabonatermelésének évi termésátlaga, arányosítva a népesség számához is, a következő:

	Hektoliter termés.	esik egy lő- lekre hekto- liter.
Oroszország	630 mill.	9,1
Németország	260 „	6,3
Franciaország	235 „	6,5
Osztr.-magy. bir.	215 „	6,0
Brit birodalom	130 „	4,1
Spanyolország	90 „	5,3
Olaszország	73,4 „	2,7
Romania	50 „	10,4
Svédország	31 „	7,3
Norvégország	31 „	3,8
Belgium	24,5 „	4,8
Dánia	21,5 „	11,9
Németalföld	12,2 „	3,3
Portugál	11,1 „	2,5
Finnország	6,2 „	3,4
Svájc	5 „	1,8
Görögország	4,5 „	0,3

Kivonat a „Hivatalos Ertesítő”-ből.

Tauffer Károly vagyonbukott csődtömegéhez tartozó 12822 fnt 74 kr-ra becsült spodiumgyár és felszerelvények Kolozsvárt decz. 23-án eladatulnak.

— Albrichsfeld Henriknek lefoglalt s 8 ezer frtra becsült brassói háza és kertje oct. 26-án előváreztetik.

— Marosán Györgyének nagy-borszói 395 fnt 50 kr-ra becsült ingatlana nov. 24-én el fog adatni.

— Pap Vaszilika és társainak 1943 fnt 60 kr-ra becsült poklostelki birtoka nov. 22-én előváreztetik.

— Tanenhaus Izrael s Máriának 3779 frtra becsült deési ingatlanai nov. 18-án eladatulnak.

— A kolozsvári m. kir. pénzügyigazga-

tóság kerületében egy adótárnoki állomás be-
töltendő.

— Orendi János és nejeének 3200 frtra becsült segesvári ingatlana nov. 22-én el fog adatni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 24-ik szám.

Kolozsvárt, szerda october 27-én 1875.

Tamásy József vendégfelléptéül:

ROKKANT HUSZÁR

vagy:

TÜNDÉRLAK MAGYARORSZAGON.

Színmű dalokkal 3 szakasz. Magyar színpad alkalmazta Szentpéteri Zs. Zenedjét: Szerdahelyi J.

SZEMÉLYEK:			
Gróf Vámbási	—	—	Szentgyörgyi.
Lajos Ferenecz	—	—	Szászváry.
Laura	—	—	Hetényi.
Etel	—	—	Beczkönyű.
Gyuri, közhusár	—	—	Kutassi Janka.
Maresa, utitárs	—	—	Tamásy J.
Adám	—	—	Medgyasszai I.
Evel	—	—	Oszváth.
Kántor	—	—	Szöllősi H.
Órgó bíró	—	—	Horváth.
Ésküdt	—	—	Sebestyén.
Neje	—	—	Váradi.
Kis bíró	—	—	Viski M.
Pornó	—	—	Kassai.
1. pór	—	—	Dobai Erzs.
2. pór	—	—	Lovász.
3. pór	—	—	Szabó J.
Erzsébet	—	—	Szabó M.
Kati	—	—	Nagy János.
Kati	—	—	Nagy János.

Kezdeté 7 órakor. Vége 9 után.

KÖZGAZDASÁG

A champagne-i forrásánál.

Egy ízben szerényen bekopogtatam „Piper és társa” czégnél a rheimsi Heidsieck örköseinél azon kérelemmel, engednék meg, hogy világírti pezsgő gyárukat megtekintsem. Piper ur és társa mindenképp barátságosan meghittak egy üveg Sillery mousseaux-re, a mint azt csak a forrásnál lehet inni. és e mellett sokat beszéltek nekem Champagneről és a champagneiról. A champagni szőlőhegyek több mint 27,000 birtokos tulajdonát képezik. De csak mintegy negyed része a termelt fehér és vörös boroknak — kb. 180 ezer hectoliter — lesz champagnei gyártásra felhasználva. A szőlőhegyek mivoltára, valamint úgy a természet, mint az édes pezsgő műborok készítésére a legnagyobb gond fordítatik; egyedül ebben fekszik a francia pezsgőbor keresett valódisága. Minden három évben bujtások által újítatnak a vesszők a virágnélküli hajtások gondosan eltávolítatnak a termő vesszők nagyon rövidre vágatnak s karókhoz erősítetnek. Szüret alkalmával minden éretlen, rothadt vagy különben hibás fűrtök kiválasztatnak, sőt a sajtolás előtt még egyes szemek is. A túlért fűrtök a lehullás vagy rothadás előtt szolgáltatják a legüzesebb bort. Nagy behatással bír a pezsgő jósa és szeszére a különböző faju és nemű szőlőnek ügyes gyűjtése. Ez egyik főtitka, a számos finom pezsgő-változatoknak, minők Veuve Cliquot, Jacquesson és filis, Moët et Chandon, L. Röderer, Heidsieck, Duc de Montebello, Munm et Co. stb. Minden gyáros szorgosan megőrzi gyűjtési módjának elméletét és gyakorlatát, mint a legrágább titkot. A legnagyobb és leghíresebb pezsgő-gyárosok, habár maguk is terjedelmes és nemes szőlőkkel bírnak, azok még sem elegendők vevők kielégítésére; legörömebb megvásárolják tehát az egyes szőlőbirtokosoktól tőkén a szőlőt, hogy a szüret idején maguk határozthassák meg és felügyelhessék a kiválogatást. Kisebb gyárosok mustot is vesznek, sőt még mosel és rajnai borokat is, melyek később mint francia pezsgő kerülnek vissza Németországba. „De hát akkor a Rajna és Mosel mentén épp oly jó pezsgőt lehetne gyártani”, vetém közbe. „Azt lehet és kitelhetőleg teszik is”, mondá Piper ur győzelmes mosolylyal. „Kilencz tizede a Német-, Osztrák-Magyar-, Olasz- és Oroszországokban, de legfőképp Amerikában fogyasztott „valódi francia pezsgő-boroknak” sohasem látták a mi Champagneunkat, habár a felirat, dugó, külső kiállítás tökéletesen hasonló is a mi gyártmányainkhoz.” (Foytatása következik.)

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Oktober 25-én 5% Metaliques 6970 fnt Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 74.— fnt. 1860-iki államkölcsön 11150. Bankrészvények 929.— Hitelrészvények 206.20 London 112.90. fnt. Ezüst 104.25 Cs. kir. arany 537 1/2 —. Napoleond'or 903 1/2 100 mark németérték 56.10.—

Urbéri kötvények: Magyarországi 81.60 Temesvári 81.— Erdélyi 7875 Horvátországi 84.—

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

IPARMŰTÁRLAT

Kolozsvárt, főtér br. Radák-ház alatt

ismét ujan rendeztetvén

egyetlen és a maga nemében páratlan előnyös alkalmat nyújt

bármely néven nevezhető bel- és külföldi

NÜRNBERGI és DISZÁRU CZIKKEK BESZERZÉSÉRE;

mert miután az e körbe vágó bármely cikk — darab, pár vagy tucet számra —

legolcsóbb ára csak 1 kr. legmagasabb ára csak 500 kr.

ez oly hallatlan jutányosság, a melyhez hasonlót országszerte sehol sem találhatni.

Az iparmű- most krajezáros bazárrá alakított tárlatban találtató nürnbergi és diszáru cikkek annyira ismeretesek mind a városi, mind a vidéki t. ez. közönség előtt, hogy azok részletes felsorolása felesleges; csak annyit legyen szabad megjegyeznünk, hogy a kalap- és cipő-raktár teljesen kimerülvén, e cikkekkel az iparműtárlatban többé nem szolgálhatunk, miután az említett cikkek készletét nem szándékunk többé megújítani.

Fel tehát a krajezáros bazárba!!!

mert csak itt vehetni a szükséges tárgyakat 1 kron és legfeljebb 500 kron!!!

Sz. 6659. — 1875.

(456)

(1—2)

Haszonbéri hirdetmény.

Hivatkozással a Kolozsvár sz. k. város lisztelő malmaitak haszonbérbe adása iránt, ezen lap idei 206 — 212 számaiban közzétett hirdeménnyre, közhírré tértük: Minthogy az irt malmok műmalomná változtatására a kitűzött idő alatt elfogadható — ajánlat nem tétetett, a szóban forgó malmok, mostani közönséges lisztet őröl és e célra teljesen kiigazított, illetőleg újonnan készült állapotban az előbbi hirdetményben jelzett időben

u. m. folyó évi november 1-én

az ott megírt feltételek mellett 4000 fr. felkialtási árral fognak árverezés útján kiadtni.

Az árverezés tartatik a városház emeleti 4. számú szobájában.

Kolozsvár sz. k. város Tanácsának 1875. október 22-én tartott üléséből.

SIMON ELEK, polgármester.

2138. — 1875.

(455)

(1—3)

Árverési hirdetmény.

Marosujvárt a marosi hidvám szedés, a melylyel a hid gondozása, s a hid-körül jegelési kötelezettség egybe van kötve, 1876 január 1-től három évre nyilvános írásbeli az alattírt hivatal irodájában november 12-én 1875. déli előtti 10 órakor tartandó árverésen haszonbérbe fog adni, melyre a vállalkozni akarók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint szabályszerű bélyegzett, s 10 % bánatpénzzel ellátott ajánlataikat a fennírt időig beadni sziveskedjenek. A kötelel pontozatok hivatalos órák alatt bár mikor megtekinthetők.

A marosujvári m. k. sóbányahivatal.

Sz. 4282. — 1875.

(453)

(3—3)

Hirdetmény.

Tordamegyében Kiskánya és Kiskányahavas községek 3-sz. köre-ma joga Aljában folyó évi november 5-én fog nyilvános árverezésen a legtöbbet ígérőnek 1876 január 1-én kezdőleg 3 évre bérbe adni. — Miről illetők azon figyelemzetéssel értesítetnek, hogy 100 fr. bánatpénz mellékléte-vel írásai ajánlatok is elfogadhatók, a kitűzött nap déli 12 órájáig; az árverezési feltételek pedig addig is Tordán a főjegyzői irodában, akár pedig Aljában a szolgabírói hivatalnál betekintheők.

Torda, 1875. október 16-án.

SZENTKIRÁLYI GÁBOR, főjegyző.

DEMJEN I.
m. kir. egyetemi könyvkereskedése

KOLOZSVARTT.

A hírlapokban bárki által hirdett könyvet, képet és hangjegyet szintegy helyben, mind vidékre gyorsan szállít.

A bel- és külföldi irodalom legújabb termékeit kesken tartja, s bővebb megtekintés végett házhoz is küldi.

ZONGORA TÁR

(263) (22—25)

Beck Wilmos
hölgy-
divat-üzlete
BÉCSBEN,
Stadt, Freung, a Strauchgasse
szegleten 1 sz. a.

ajánlja a legnagyobb gyártmány biztosítása mellett következő cikkeit rőt, vagy darab száma

27 kr.!

Ruhakelmék.
Mohair vagy lustre, prüssköt gyapjú-szővetek, barége, grenadin, ecürs, lenos rőfe 27 kr.

Mosó ruhák.
Percaul, ruha-pikét, fehér és sárga; jaconat, battist, sima és nyomtatott moll- és battist-clair, törő, réton rőfe 27 kr.

Len- és olyóáruk.
Vásznak, 1/4 szál, 40 rőt, vég száma 10 ft 80 kr. bőrvászon széles, 30 rőt, vég száma 8 ft 10, bőrv. on 1/4 széles, rőt száma 27 kr.

Chiffon, damasztinsivat, atlaszinsivat 1/4 széles, nanking 1/4 széles, piros, fehér és sárga; canevas 1/4 széles, fehérítetlen, róza és lilaszin, damast- és csinvar-vászon törölközők, damast-asztalkendők, len-zseb-kendők, fehérek, zsinor-barchent, fehér, barchentok kék, barna és festett színben; háló-, moll- és csipke-függönyök 1/4 széles; folyosónyelvek, tornáskelmék és muskavásznak gyermek-ruhák, mátráz- és bútor-sivat, rouge- és csizke-függönyök, rőfe 27 kr.

Selyem és bársony szalagok.
Faltie vagy nobessse selymek, minden sima legdivatosabb nemből, színes vissz-rézzsel is, 8 1/2 szál széles rőt száma 27 kr. Két 1/2 szélesből két rőt á 27 kr.

Mustrák
és áru-lajstrom kívánatra postabér nélkül ingyen.

(432) (6—30)

Csak POLLAK
legrégibb és leghíresebb

27
krajezáros
egyetemleges
áru-csarnoka

BÉCS,
Mariahilferstrasse 1.

Az áruk legjobb minősége- és valódi-ságairól jegyzőkönyv jóvállás mellett nagyban és kicsiben eladhatók:

gyapot-ruhakelmék
folyton a legújabbak és legdivato-sabbak minden színben, sima, csipke-zott, vagy akár móda mintázottak, és pedig: Lustre, ripe, Diagonál, plaidkelmék, flanel, cheviot (pos-tórúk) s másféle szövetek.

Vásznak mindenemmel asztali és damasztban, fehér és színesek, függönyök, chiffon 1/4 sőt 1/2 széles; percalinok, török-reton és ezer más cikk.

Teljes raktár szövetűt árukban, urf és női nyakkendőkben.

Legnagyobb raktár selyem- és bársony-szalagokból, minden tet-észertű szin- és szélességben.

Gyapjú- és blond-csipkék, gyönyörű kárlotok, valamint minden e szaka vágó tárgyak és

mindez csak
27 kr.-ól.

Elküldések utánvétel mellett pon-tosan. Minta- és áru-jegyzék ingyen és bérmentesen.
1847 1849

Megjelent

Stein János erd. muz. egy! könyvtáros és m. k. egyet. nyomdász kiadásában és általa minden könyvtárosi kaphatók:

Erdélyi képes naptár
1876-dik szökő évre.

A vásárok pont s kijavításával s a méter mértékkel ismertetésével.

Ára 26 krajezár.

Postán küldve 32 kr.

TÁBLÁZATOK

a régi mértékeknek új méter-mértékekre és viszont való átváltoztatására és az árak átszámítására.

Hivatalos kútfők alapján.

Ára csak 20 kr.

Tartalom:

1. Bécsi öl, láb, hüvelyk és vonal átváltoztatása méterekre.
2. Méterek átváltoztatása bécsi öl, láb, hüvelyk és vonalokra.
3. Mindezeknek ár átszámítása.
4. Bécsi rőt átváltoztatása méterekre.
5. Méter átváltoztatása bécsi rőfre.
6. Mindezeknek ár átszámítása.
7. Bécsi mérő átváltoztatása hektoliterre.
8. Liter és hektoliter átváltoztatása bécsi mérőre.
9. Ezeknek ár átszámítása.
10. Liter és hektoliter átváltoztatása bécsi kup és akóra.
11. Bécsi kupa és akó átváltoztatása liter és hektoliterre.
12. Ezeknek ár átszámítása.
13. Bécsi font és lat átváltoztatása kilogramra.
14. Kilogram átváltoztatása bécsi font és latra.
15. Ezeknek ár átszámítása.

Erdélyre nézve különösen fontos:

16. Erdélyi véka és veder átváltoztatása liter hektoliterre és viszont.

Ára 20 kr. előre beküldendő 22 kr-ért bérmentesen küldetik meg.

(457) (1—12)

**bécsi bútor-
ipar**
VÉGROMLÁSÁT

a vándorületek okozzák, a melyek vállalkozói a közönség jóhisze-műségére számítván, árlejtések, szálloda- és urasági bútor-végkiállítás keesegtetése alatt, a minőség rovására megcsalják, s a gyárost céljaiknak megfelelő rozg cikkek készítésére csábítják.

A t. ez. közönség és magas úrirend érdekében áll tehát, hogy szükség esetén sok év óta fennálló cégünkhez forduljon, s ajánljuk mindenféle bútor-nemmel bőven ellátott raktárunkat, a legolcsóbb árak s legjobb szolgálat biztosítása mellett.

Frankl Ignác, czeg Frankl J. G. és L.,
asztalos és kárpitos
Bécs, II. Obere Donaustasse 91 sz. a. Schöllerhof mellett.